

Preocupări privind alimentația populației în lucrările farmaciștilor (sec. XIX – prima jumătate a sec. XX)

**Autori: Farm. pr. Maria-Gabriela SULIMAN,
Prof. ist. Antoaneta LUCASCIUC**

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

Preocupări privind alimentația populației în lucrările farmaciștilor (sec. XIX – prima jumătate a sec. XX)

GALEN, unul dintre marii medici și filozofi ai antichității, sintetizând experiența sa și a înaintașilor săi, spunea despre necesitatea unei vieți raționale: "Vorbind adeseori și cercetând în diverse moduri eu însumi, precum și împreună cu dascălii mei și cu cei mai buni filozofi, faptul că însușirile sufletești sunt urmarea temperamentelor corpului, am aflat că teoria este pe de-a-ntregul adevărată și utilă celor ce vor să-și împodobească sufletele; noi, oferind zilnic corpului o bună temperare prin alimente, prin băuturi și altele, desăvârșim prin aceasta o bună stare a sufletului. Tot așa au procedat, după cum se relatează, adepții lui Pitagora și ai lui Platon, precum și alții dintre cei vechi."

Se vorbește și astăzi cu destulă insistență, în toată lumea, despre traiul cumpătat ca despre o condiție primordială a sănătății omului. Grijă pentru sănătatea proprie este o problemă personală a fiecăruia.

Dar de ce se investesc fonduri apreciabile pentru ocrotirea sănătății? De ce există clinici și institute medicale de cercetări pentru studiul prevenirii bolilor, pentru nutriția și, în general, pentru o viață rațională? Pentru că sănătatea oamenilor nu este numai o grijă personală a fiecăruia, ci, în același timp, o preocupare a societății, a statului. În ce privește sănătatea însă, societatea nu poate să facă totul. De aceea trebuie să vorbim despre viața rațională, despre cunoașterea și aplicarea, de către fiecare, a unor reguli și recomandări medicale care pot fortifica organismul, asigurându-i sănătatea și funcționarea îndelungată.

Igiena alimentației și, nu numai!

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

Preocupări privind alimentația populației în lucrările farmaciștilor (sec. XIX – prima jumătate a sec. XX)

Să nu uităm că în anul II al Școlii Superioare de Farmacie se preda Chimia Organică și Chimia alimentară – Dar ...practica lăsa de dorit....

Farmacistul dr. V. Grigorescu-Elvir despre condițiile neprielnice din laboratoarele Școlii: "Localul era complet insalubru, întunecos și mereu sub o atmosferă vătămătoare sănătății. La o masă de lucru, se îngrămădeau deodată mai mulți studenți. Toți așteptau rândul care pe unii nu-i mai ajungea. Cei mai mulți își treceau alternativ eprubetele, reactivii și toate micile aparate sau ustensile de laborator. Cu greu abia se puteau face cele mai simple lucrări de chimie analitică calitativă, sau de analiză alimentelor și băuturilor. Numărul cel mai mare de studenți, nu făcea decât teoria analizelor, fără lucrările practice necesare." - după *Maria Agnes Dimitriu – Un farmacist turist Gabriel Dimitriu, Cavallioti, Buc. 2003, p.50 ("O privire retrospectivă asupra trecutului de treizeci de ani ai promoției farmaciștilor 1898" Atelierele MARVAN, Buc. 1929, p. 3-17).*

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

KONYA Gh. Samoil (1845-1940)

Farmacist, dr. chimist, Iași

- **"Despre apa de băut, cum trebuie să fie din punctul de vedere al igienei"**, Curierul Balasan, nr. 88 și 89, 1873;
- **"Apele potabile de la Constanța"**, Revista Științifică, anul XI, București, 1880;
- **"Alimentarea orașului Iași cu apă potabilă"**, Buletinul Societății de Medici și Naturaliști, 1899;
- **"Studiu critic asupra alimentării orașului Iași cu apă de Prut"**, Buletinul Societății de Medici și Naturaliști, 1899;
- **"Relativ la un caz de falsificațiune alimentară"**, Iași, 1899;
- **"Falsificarea vinurilor"**, Iași, 1893;
- **"Alimentarea orașului Iași cu apă din Prut"**, Revista Farmaciei 1901, an XIII, nr. 2, p. 77-82.

(KONYA S. Eduard - TATĂL MEU DOCTORUL SAMOIL GHEORGHE KONYA Viața și opera 1845-1940, Editura EROTA, Iași, 2002, p.97-100)

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

URBEANU Adolf (1855-1934)

Dr. farmacist militar, chimist, conferențiar universitar, București

(După CRĂINICEANU – *Literatura medicală românească până la 1907*, p. 284-285)

- "**Câteva cuvinte asupra etiologiei pelagrei**", Buc. 1884, 54 p.
Lucrare prezentată la primul Congres medical român: "Spitalul", 1885, p. 62 (**CRĂINICEANU** zice că are lacune).
- "**Apele potabile din București din punctul de vedere chimic și microbiologic**", Sub direcțiunea Prof. Z. Petrescu, în limba română și franceză. Buc., 1889, 120 p. și o planșă cu 2 figuri, ("Vădește o muncă neobosită cu cercetări minuțioase" spune **CRĂINICEANU**).
Rev. Spitalul, 1889, p. 387 zice că e foarte meritorie; iar *Analele Acad. Rom. XIII*, p. 178, Ștefănescu și Kretzulescu nu se pronunță asupra ei, fiind o publicație oficială.

URBEANU Adolf (1855-1934)

Dr. farmacist militar, chimist, conferențiar universitar, București

- **"Îmbunătățirea alimentației țaranului român – Critica situației existente și preconizarea introducerii soiei"**, București, 1901, 55p. (Pledează pentru leguminoasa "Soia".)

Dr. Brătescu G. apreciază că este prima lucrare de acest fel (Dicționar de medicină și farmacie, București, 1975).

Dr. Felix în *Analele Acad. Rom. XXIV*, p. 418 apreciază: *"lucrarea este rezultatul unor studii îndelungate făcute cu cunoștința materiei: merită încurajare"*.

- **"Țuica și basamacul"**. Studiu critic, Buc. 1901, 211 p., *Revista Farmaciei* 1902, an XIV, nr. 1, p. 17-20;
- **"Alimentațiunea copiilor din punctul de vedere al chimiei alimentare"**, *Extras din Buletinul Medical nr. 27, Buc. 1902, 20 p.*;

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

URBEANU Adolf (1855-1934)

Dr. farmacist militar, chimist, conferențiar universitar, București

- **"Alimentația trupelor române"** – *Extras din "Revista Sanitară Militară"*, Buc. 1903, 29 p.;
- **"Importanța soiei pentru hrana copiilor"** – *Comunicare la Congresul științelor*, Buc. 1903, 14p.;
- **"Despre caracteristica alimentației țaranului român"**, Buc. 1903, 20 p.
(Este adeptul hranei cu porumb bun pentru țaran.)
- **" Sur la question de la qualité hygiénique des boissons "**, Buc. 1904, 14 p. - *Extras din Revista Farmaciei 1904.*

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

URBEANU Adolf (1855-1934)

Dr. farmacist militar, chimist, conferențiar universitar, București

- În anii 1904-1905 editează revista "Sfaturi pt. igiena alimentară".
("Pe acest teren are un merit deosebit").
- În 1906 la Expoziția Generală Română primește diploma de onoare cu medalia de aur pentru lucrări științifice diverse, culori nevătămătoare pt. colorarea băuturilor și alimentelor, esențe eterice și semințele respective cultivate în țară - *Revista Farmaciei 1906, an XVIII, nr. 12, p. 387-388.*

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

BARTOLOMEU Dimitrie (1862-1919)

Farmacist militar muntean, continuatorul Prof. dr. D. Grecescu la Catedra de Botanică medicală din cadrul Facultății de Medicină din București

- **"Alimentațiunea populației noastre rurale în Postul Paștelui"**, Revista Farmaciei 1902, an XIV, nr. 3, p. 89-96;
- **"Plantele oficinale ce cresc în România"**, Revista Farmaciei 1899, an XI, nr. 1, p. 52;
- **"Plantele ce servesc ca substanțe curative populației rurale din România"**. Revista Farmaciei 1903, an XV, 59-64, 102-109, 151-156, 197-202, 224-227, 254-256;
- **"Tabela alfabetică de Numele popular al plantelor indigene cu echivalențele lor botanice"**, Revista Farmaciei 1902, an XIV, p. 184-195, 232-244, 289-295;
- **"Afrodisiacele de natură vegetală"**, Revista Farmaciei 1902, an XIV, nr. 9-10, p. 336-343;
- **"Rosaceele medicinale"**, Revista Farmaciei 1902, an XIV, nr. 11, p. 387-402.
- **A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009**

BERNATH – LENDWAY Alfred Nicolaus (1836-1924)

**Dr. chimist, farmacist român de origine austriacă,
Șeful Laboratorului central de chimie al armatei,**

Director al Institutului Central de Chimie

- **În 1899** a publicat "**Grâul și făinurile lui**" și "**Porumbul și mălaiul**".

- "**Consultanță gratuită verbală privind crearea unei industrii sistematice chimico-tehnologice, întemeiată pe exploatarea produselor indigene sau a materiei prime de proveniență agricolă (ind. oleurilor eterice din plante aromatice, fabricația glicerinei și derivatelor ei, exploatarea apelor minerale buvabile dietetice și a tuturor produselor balneare etc.**" – Extras din *Revista Farmaciei 1901, an XIII, nr. 2, p. 85-86.*

•A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

DIMITRIU Gabriel (1874-1947)

Farmacist, Câmpulung – Farmacia “la SF. TREIME “

Prof. de științe fizico-chimice și științele naturii pt. clasele
gimnaziale și de liceu

- **"Populația microscopică a apei de băut"**, cu planșe în text, *Revista Farmaciei* 1902, an XIV, nr. 1, p. 26-30 - Conferință ținută la ședința trimestrială a Asociației Generale a Corpului Farmaciștilor.
- 1903 **"Privire asupra cărnii alimentare"**
- 1904 **"PETIT LABORATOIRE PRATIQUE"** PAR GABRIEL DIMITRIU PHARMACIEN
Membre du conseil d'hygiène et de la salubrité publique du département Muscel,
BUCAREST, IMPRIMERIE "SPERANTZA" RUE ENI No. 4
- 1930 **"Chimia stomacului"**

Majoritatea scrierilor sale se referă la recoltarea plantelor medicinale (monografii, ierbare) și turism.

În lucrarea *Mariei Agnes Dimitriu – Un farmacist turist Gabriel Dimitriu, Cavallioti, Buc. 2003*, la p. 66 se poate citi pe o etichetă: Farmacia “la SF.TREIME “ Gabriel Dimitriu-Câmpulung Laborator de preparate farmaceutice, oxigen pur, analize de urină și substanțe alimentare

În 1906 la Expoziția Generală Română primește diploma de onoare cu medalia de aur pentru flora jud. Muscel; diferite scrieri; preparate farmaceutice; preparate cosmetice; laborator practic pentru farmacie - *Revista Farmaciei* 1906, an XVIII, nr. 12, p. 387-388

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

DIMITRIU Gabriel (1874-1947)

Farmacist, Câmpulung

- **Dr. N.I. Angelescu în prezentarea “UN LABORATOR PRACTIC” spune: “Azi, când farmacistul nu se mai poate mărgini numai la exclusiva preparare a medicamentelor, ci, din motive economice, e silit a se deda și la diverse analize chimice, biologice, alimentare, etc. (...)**

În fața acestei necesități, un farmacist român, colegul nostru, Gabriel Dimitriu, din Câmpulung, a avut ingenioasa idee de a concepe construirea unui laborator (...) cu cele mai mari avantaje practice”.

BAROTHY A. - Farmacist, Iași

- "Studiu asupra kefirului", Iași, 1888, 16p.

(După CRĂINICEANU – *Literatura medicală românească până la 1907*, p. 335)

A XV-a Reuniune de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

ȘELESCU Constantin
Farmacist, Băilești

- **"Una din cauzele ce contribuie la producerea pelagrei" -**
Comunicare la ședința Societății Farmaciștilor din România 24 sept. 1903 (Revista Farmaciei 1903, an XV, nr. 11, p. 359);
- **"Despre întrebuințarea acidului acetic în economia domestică pentru prepararea oțetului" -**
Comunicare la ședința Societății Farmaciștilor din România 25 sept. 1903 (Revista Farmaciei 1903, an XV, nr. 11, p. 360).

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

NICORESCU C. - Farmacist român

- **"Lapte și alăptare"** - *Conferință publică populară ținută în data de 2 dec. 1901 în sala cercului militar din Câmpulung, în folosul societății de binefacere "Carmen Sylva".*

A XV-a Reuniune de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

ISTRATI C. I. (1850-1918)

Dr. în medicină, dr. chim.

- "O pagină din istoria contemporană a României, din punct de vedere medical, economic și național", 1880;
- "Studii sistematice asupra materiilor prime indigene pentru o alimentație naturală", *Buletinul Societății de Științe*, 1902;
- "Sarea gemă și în special cea română";
- "Cum și cu ce trebuie să ne hrănim", *Buletinul român nr. 2*, 1911.

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009

- "Analiza alimentelor și băuturilor", 1900, București

(După CRĂINICEANU – *Literatura medicală românească până la 1907*, p. 337)

Gabriel Dimitriu (promoția 1898 a Școlii Superioare de Farmacie, Buc.) spunea: "viitorul farmacist Ciupercescu Pompeiu se străduia cu redactarea notelor, ce le lua după cursul de Chimie Alimentară și analiza băuturilor, predate de Profesorul Poltzer și vânzarea foilor litografiate. Foile apăreau cu o regularitate matematică; iar noi ne zoream, să le colecționăm. Cursul complet de Chimie Alimentară, a apărut litografiat, înainte de a fi fost imprimat." (**Maria Agnes Dimitriu – Un farmacist turist Gabriel Dimitriu, Cavallioti, Buc. 2003, p.51**)

- "Profesorul Poltzer a fost numai al nostru, al farmaciștilor. Să o spunem cu mândrie. A fost un generos prin excelență. Bunătatea lui nu avea margini față de toți studenții în farmacie. Totdeauna ținea seamă de greutatea și neajunsurile mari, sub care se făcea cursul de Chimie alimentară și mai ales lucrările practice de analiza băuturilor. Cu toate că nu era farmacist, se ocupa foarte aproape de interesele farmaciei." (*Maria Agnes Dimitriu – Un farmacist turist Gabriel Dimitriu, Cavallioti, Buc. 2003, p.52*)
- G. ELVIR, membru în Comisia Farmaceutică, s-a bucurat "*de deosebita onoare de a lucra cu profesorul Poltzer între anii 1909-1910.*"

**Preocupări privind alimentația populației în lucrările farmaciștilor
(sec. XIX – prima jumătate a sec. XX)**

**Vă mulțumim pentru atenția
acordată.**

A XV-a Reuniune Națională de Istoria Farmaciei, Galați, 18-20 iunie 2009